

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR LUCHTVAART
ROYAL NETHERLANDS AERONAUTICAL ASSOCIATION
AANGESLOTEN BIJ DE FÉDÉRATION AÉRONAUTIQUE INTERNATIONALE
AFDELING SCHERMVLIEGEN

Opleidingsbeschrijving

Opleiding Schermvlieginstructeur 3

Lier / Berg / Soar 2020

Opleidingsprogramma

Doel van de opleiding

De opleiding heeft tot doel jou zodanig te bekwamen dat je zelfstandig een opleiding tot piloot kunt verzorgen.

Toelatingseisen

Tot de opleiding word je toegelaten, als je:

- In het bezit bent van de aantekening HI, die ten minste één jaar voor de aanvang van de opleiding is verleend.
- Tenminste 18 jaar of ouder bent.
- Lid bent van de KNVvL.
- Het opleidingsgeld voldaan hebt.
- In het bezit bent van een geldig Lierbrevet-3 en/of Bergbrevet-3.
- Een verklaring hebt van een instructeur van een KNVvL-erkende opleidingsinstantie, die bereid is als Stagebegeleider op te treden
- In het bezit bent van een 'Vaardigheidsboekje hulpinstructeur', waarvan de taken 1,2,3,4,5,6,8,10 en 12 door instructeur van een KNVvL-erkende opleidingsinstantie met een voldoende zijn beoordeeld.
- Over voldoende kennis beschikt op de terreinen: aërodynamica, meteorologie, vliegtechniek, materiaalkennis en regelgeving.

Meer informatie is te vinden op <https://www.knvvl.nl/schermvliegen/documenten/-1>

Aanmelding

Indien je aan de toelatingseisen voldoet kun je je aanmelden via opleiding.schermvliegen@knvvl.nl of door contact op te nemen via <http://www.knvvl.nl/afdelingen/schermvliegen/contact>

Na aanmelding ontvang je een formulier waarin je onder meer een beeld dient te schetsen van jouw visies en bekwaamheden. Op grond van het ingevulde formulier en de gemaakte toets beslist de cursusstaf over jouw toelating tot de instructeursopleiding. Heb je het Brevet-3 maximaal 5 jaar hiervoor behaald, dan ben je vrijgesteld van de toets van je kennis van aerodynamica, meteorologie, vliegtechniek, materiaalkennis en regelgeving .

Bij twijfel over toelating kan met jou een gesprek plaatsvinden.

De cursusstaf behoudt zich het recht voor jou na het tweede weekend een dwingend advies te geven de opleiding te beëindigen. Dit, indien de cursusstaf geen mogelijkheden ziet dat je de opleiding met succes afsluit.

Terminologie

De opleiding is aangepast aan de Kwaliteits Structuur Sport (KSS) van NOC*NSF. In de terminologie van de KSS heet een Instructeur Schermvliegen: Schermvlieg'instructeur 3. De Hulp'instructeur heet Schermvlieg'instructeur 2.

Kosten

Deze bedragen € 650,- . Te voldoen vóór aanvang van de opleiding.

Duur van de opleiding

Jouw totale tijdsinvestering in de opleiding bedraagt circa 80 uur en 25 dagen stage. De opleiding kent een theoretisch deel en een praktisch deel. Je sluit de opleiding af met een examen, bestaande uit een viertal PvB's (Proeve van Bekwaamheid). Het theoretische deel heeft als doel ervoor te zorgen dat het praktijkdeel –de stage– een succes wordt. Je legt een portfolio aan met al jouw verslagen en les / leerplannen.

Het theoretische deel

Het theoretische deel omvat 30 contacturen, verdeeld over vier zaterdagen (van 9.00 - 16.30 uur) en een praktijkdag met begeleiding van de opleiders. Ook dient rekening gehouden te worden met 16 uur voorbereiding- en nazorgtijd (circa vier uur per bijeenkomst). Voorbereiding houdt o.a. in dat je bepaalde opdrachten krijgt die tijdens de bijeenkomsten aan bod komen. Hierbij kan je denken aan het voorbereiden van lessen, inleidingen, rollenspelen of evaluaties. Nazorg houdt o.a. in dat je verslag doet van de dag en daarin kritisch naar je eigen handelen kijkt en leerpunten benoemt. Al jouw verslagen komen in jouw portfolio terecht.

Onderaan vind je meer informatie over de concrete invulling.

Bijwonen van alle vijf dagen van de theorie-opleiding is verplicht. Verzuim van één van de eerste drie dagen leidt onherroepelijk tot uitsluiting van de opleiding. Verzuim van maximaal één van de laatste twee dagen kan met een vervangende opdracht worden gecompenseerd, mits die door de cursusstaf als “voldoende” wordt beoordeeld.

Het praktische deel

Het praktische deel volgt op het theoretische deel en heeft de vorm van twee stages zoals beschreven in de “Toetsdocumenten Instructeur Schermvliegen 3”, te weten een hoofdstage van 20 dagen en een tweede stage van 5 dagen, bij twee verschillende scholen. Je kunt met je stages aanvangen, na de derde dag van de theorie opleiding. Doe je de praktijk voor instructeur Berg én Lier, dan is de reductieregel van kracht. Het schrijven van het stageverslag kost je circa 10 uur. Al jouw verslagen en beoordelingen komen in jouw portfolio terecht. Met dat portfolio moet je aantonen dat je over een serie vastgelegde competenties beschikt. Onderaan vind je meer informatie over de concrete invulling.

Het examen

Het examen –in de NOC*NSF terminologie ‘Proeve van Bekwaamheid’- kent twee vormen:

- 1 De portfoliobeoordeling: de beoordeling van een map (analoog of digitaal) waarin je allerlei ‘bewijzen’ aanbiedt die aantonen dat je aan de gevraagde criteria voldoet. Dit betreft de PvB’s ‘Training geven’ (3.1), ‘Organiseren van activiteiten’ (3.3) en ‘Aansturen van kader’ (3.4).
- 2 De praktijkbeoordeling: een praktijkexamen gericht op lesgeven en afnemen van toetsen. Dit betreft de PvB’s ‘Training geven’ (3.1) en ‘Afnemen van toetsen’ (3.5).

Alvorens de praktijkbeoordeling aan te mogen vragen, dient jouw portfolio met ‘voldoende’ beoordeeld te zijn. Je vraagt de praktijkbeoordeling aan door het insturen van je portfolio.

De praktijkbeoordeling vormt een combinatie van de Proeve van Bekwaamheid 3.1 en 3.5 en omvat het lesgeven op een terrein in Nederland aan een groepje cursisten. Hierbij wordt door twee examinatoren bekeken of is voldaan aan alle eisen beschreven in de PvB-beschrijvingen en Protocollen. Je voorbereiding op het examen zelf zal circa 8 uur bedragen. Onderaan vind je meer informatie over de Proeven van Bekwaamheid.

De portfolio- en de praktijkbeoordeling dienen afgerond te zijn binnen een termijn van drie jaar na aanvang van de opleiding. Deze termijn kan door de toetsingscommissie worden verlengd tot maximaal 5 jaar, indien aangetoond kan worden dat de instructeur in opleiding gedurende elk van die jaren actief met het geven van schermvliegopleidingen is bezig geweest.

Deelnamebevestiging

Zij die de opleiding met gunstig gevolg hebben afgelegd en geslaagd zijn voor de portfolio- en de praktijkbeoordeling, ontvangen een Diploma. Met dit Diploma kan, mits aan de verdere eisen van het actuele Reglement Schermvliegen voldaan is, een aanvraag voor het instructeurschap bij het bestuur worden ingediend. Het bestuur stelt uiteindelijk de instructeur aan.

Data van de opleiding

De eerste dag: zaterdag 11 januari

De tweede dag: zaterdag 25 januari

De derde dag: zaterdag 8 februari

De vierde dag: zaterdag 20 juni

De vijfde dag: zaterdag 4 juli

Deelname aan de eerste drie dagen van de opleiding is verplicht. Verzuim leidt tot uitsluiting. Verzuim van maximaal één van de laatste twee dagen kan met een vervangende opdracht worden gecompenseerd, mits die door de cursusstaf als “voldoende” wordt beoordeeld.

Minimaal en maximaal aantal deelnemers

Het minimaal aantal deelnemers aan de opleiding is 6. Bij minder aanmeldingen behoudt de cursusstaf zich het recht voor om de opleiding niet door te laten gaan. Het maximaal aantal deelnemers is 14. Bij meer aanmeldingen wordt geselecteerd op voorafgaande ervaring.

Kerntaken en werkprocessen

De kerntaken en werkprocessen waarvan aangetoond moet worden dat de aankomend Schermvlieg instructeur 3 die beheerst, zijn beschreven in de "Toetsdocumenten Instructeur Schermvliegen 3". Deze zijn in te zien op de KNVvL website, Afdeling Schermvliegen, Tabblad "Documenten algemeen" onder "Opleidingen".

Het examen

Hoe wordt er geëxamineerd?

Een overzicht:

- KSS 3.1 'Training geven':	portfolio- en praktijkbeoordeling;
- KSS 3.3 'Organiseren van activiteiten':	portfolio-beoordeling;
- KSS 3.4 'Aansturen van kader':	portfolio-beoordeling;
- KSS 3.5 'Afnemen van toetsen':	praktijkbeoordeling.

Eisen om deel te nemen aan de praktijkbeoordeling:

1. Aanwezig op alle bijeenkomsten
2. Compleet portfolio met voldoende kwaliteit
3. Beoordeling door de stagebegeleider 'voldoende'
4. Portfolio-opdracht KSS 3.1 voldaan aan de gestelde eisen
5. Portfolio-opdracht KSS 3.3 voldaan aan de gestelde eisen
6. Portfolio-opdracht KSS 3.4 voldaan aan de gestelde eisen

Meer informatie

De inhoud van het theoretische deel van de instructeursopleiding is gerelateerd aan de lesonderdelen analyseren, plannen, realiseren en evalueren / reflecteren. Aan de theoretische aspecten van aërodynamica, meteorologie, vliegtuigtechniek, materiaal-kennis, regelgeving en E.H.B.O. wordt geen aandacht besteed. Deze kenniselementen komen slechts in toegepaste vorm terug.

Onderwerpen die behandeld worden:

Introductie

Kennismaking, inhoud van de instructeursopleiding en planning, afspraken m.b.t. het portfolio (lesplannen, praktijkopdrachten), doelstellingen van de theoretische deelopleiding, behalen van de competenties, de stage.

Analyseren

Visie op leren en opleiden, profiel van de cursist (mentaal en fysiek), profiel van de instructeur, valkuilen voor de instructeur (didactisch en agogisch).

Plannen

Doelen stellen, theorie-werkvormen kiezen (instructie, casestudy, samenwerkend leren), lesprogramma ontwerpen, de praktijkles inrichten vanuit hét uitgangspunt: veiligheid, leermiddelen kiezen (oefenhelling, materiaal), tweegesprek en groepsgesprek, leren tijdens de stage.

Realiseren

Instructie geven, organiseren van 'actief leren', het geven en ontvangen van feedback, 'denken' als onmisbare werkvorm (reflectie), het voeren van een tweegesprek, het leiden van een groepsgesprek.

Evaluatie

Het persoonlijk verslag, diverse evaluatiedoelen en –werkvormen, het stage-beoordelingsformulier, evaluatie van eigen functioneren en groei, evaluatie van het programma van de instructeursopleiding / docenten / materialen / groep / stage / eigen ontwikkeling

Een verzoek om afwezig te mogen zijn dient minimaal vier weken voor de betreffende bijeenkomst schriftelijk aan de Cursusstaf gedaan te worden. Indien deze de afwezigheid accepteert, ontvangt de deelnemer van de cursusstaf een opdracht die het hem mogelijk maakt de leerstof van de gemiste bijeenkomst te verwerven en te verwerken. Onvoldoende uitvoeren van deze opdracht betekent verwijdering van de instructeursopleiding. Ook bij afwezigheid vanwege aantoonbare overmacht wordt deze opdracht verstrekt.

Jouw portfolio

Het portfolio bestaat uit:

1. Vijfmaal een persoonlijk verslag (van de vijf zaterdagen van de theorieopleiding). Het persoonlijk verslag is een instrument dat je helpt te reflecteren. Het is een kort verslag, waar in ieder geval je 'leerpunten' en je 'ontwikkelpunten' zijn beschreven.
  - **Leerpunten:** Die kennis, vaardigheden of houdingsaspecten waarvan je zegt: "Die ga ik zó toepassen, tijdens de praktijkdag en in mijn stage."
  - **Ontwikkelpunten:** Die kennis, vaardigheden of houdingsaspecten waarvan je zegt: "Zoals ik dat tot nu toe deed, lijkt me nu niet het meest effectief, ik ga op zoek naar manieren waarop ik 'mijn' piloten nóg meer laat leren, genieten of help andere doelen die zij hebben, te realiseren.Omvang: maximaal 1 A4-tje. Bij voorkeur getypt.
2. Evaluatie van de gehele opleiding tot instructeur schermvliegen
  - Productmatig: Wat waren voor jou de belangrijkste onderdelen van deze opleiding (centrale bijeenkomsten en stage)? Wat miste je?
  - Procesmatig: Wat vind je sterke punten van deze wijze van opleiden? Wat kan beter?
3. Het stageverslag. Voor een toelichting op de inhoud zie hieronder. Het stageverslag moet in ieder geval omvatten: De uitwerking van KSS 3.1, de uitwerking van KSS 3.3 en de uitwerking van KSS 3.4.
4. Een beoordeling door de stagebegeleider, aan de hand van het "Beoordelingsformulier stagebegeleider"
5. Een persoonlijk oordeel van de stagebegeleider over de geschiktheid van de cursist als instructeur schermvliegen, bij het aansturen van kaderleden en als organisator van activiteiten; eventueel aangevuld met feedback en tips.
6. Van beide stagescholen een verklaring van het aantal gelopen stagedagen inclusief vermelding van het eindoordeel voorzien van een stempel en een handtekening.

De stagebegeleider

Je dient tijdens jouw stage begeleid te worden door een begeleider (erkend instructeur) die van te voren bij de cursusstaf is aangemeld.

De stagebegeleider moet het ingeleverde portfolio ondertekenen en verklaren:

- dat de inhoud met de werkelijkheid overeenkomt;
- hoeveel stagedagen de cursist bij welke school heeft doorgebracht,
- wat zijn persoonlijk oordeel is over de geschiktheid van de cursist als instructeur schermvliegen, eventueel aangevuld met feedback en tips.
- wat zijn persoonlijk oordeel is over de geschiktheid van de cursist voor wat betreft het aansturen van kaderleden, eventueel aangevuld met feedback en tips.

- wat zijn persoonlijk oordeel is over de geschiktheid van de cursist als organisator van activiteiten, eventueel aangevuld met feedback en tips.
- ter onderbouwing moet de stagebegeleider bovendien de in het “Beoordelingsformulier stagebegeleider” voorkomende vaardigheden beoordelen.

Adviezen bij het schrijven van het stageverslag

De inhoud van het stageverslag:

1. Stagedoelen

- Beschrijf jouw stagedoelen (minimaal drie).
- Geef aan de hand van een stappenplan aan hoe je deze stagedoelen denkt te verwezenlijken.

2. Programma van je stage

Geef een overzicht van waar je op de dagen van beide stages bent geweest en wat je op die dag hebt gedaan. Bijvoorbeeld:

- 16 mei, Bassano, grondoefeningen voor 12 cursisten
- 17 mei, Bassano, 1^e hoogtevlucht met 10 cursisten
- 19 mei, Bassano, hoogtevluchten en oren trekken met 10 cursisten

3. Aantonen van competenties

In het stageverslag moet je aan de hand van de beoordelingscriteria van de PvB's aantonen, dat je over de vereiste competenties beschikt. Van die competenties waarover je in het stageverslag niets vermeldt, moet je op andere wijze de bewijzen leveren.

Bij het portfolio 3.1 is het goed om toe te voegen:

- een kort verslag van ten minste één cursist over een aantal (nog te selecteren) onderdelen van het beoordelingsprotocol. Geen beoordelingen maar bijvoorbeeld observaties, feedback en tips.
- echt gebruikte stukken zoals agenda's, lesvoorbereidingen die zijn uitgevoerd en geëvalueerd.
- optioneel: beeldmateriaal (foto's, filmbeelden, etc.).

Bij het portfolio 3.3 is het goed om toe te voegen:

- een kort verslag van ten minste één deelnemer over een aantal (nog te selecteren) onderdelen van het beoordelingsprotocol. Geen beoordelingen maar bijvoorbeeld observaties, feedback en tips.
- echt gebruikte stukken zoals agenda's, verslagen van overleggen, checklijsten, taakverdelingen.
- optioneel: beeldmateriaal (foto's, filmbeelden, etc.).

Bij het portfolio 3.4 is het goed om toe te voegen:

- een kort verslag van ten minste één aangestuurd kaderlid over een aantal (nog te selecteren) onderdelen van het beoordelingsprotocol. Geen beoordelingen maar bijvoorbeeld observaties, feedback en tips.

- echt gebruikte stukken zoals agenda's, verslagen van overleggen, checklijsten, taakverdelingen.
- optioneel: beeldmateriaal (foto's, filmbeelden, etc.).

4. Een uitwerking van de volgende praktijkopdrachten

- Beschrijf de verschillen tussen beide scholen waar je stage liep.
- Beschrijf de overeenkomsten tussen beide scholen waar je stage liep.
- Beschrijf hoe de instructeurs op beide stagescholen hun lessen opbouwen en geef hierop je reactie.

5. Jouw leerresultaten

Een beschrijving van jouw leerresultaten, uitgaande van de gekozen leerdoelen en het bijbehorende stappenplan: Wat vind je van jouw eigen vorderingen? Waar ben je trots op? Wat heeft met name bijgedragen aan het realiseren van deze stagedoelen? Waar wil je nog verder aan werken?

6. Een evaluatie van de instructeursopleiding

- Productmatig: Wat waren voor jou de belangrijkste onderdelen van deze opleiding (centrale bijeenkomsten en stage)? Wat miste je?
- Procesmatig: Wat vind je sterke punten van deze wijze van opleiden? Wat kan beter?

Herkansing stage

Bij onvoldoende beoordeling van één van beide stages kan eenmaal een nieuwe stage overeengekomen worden, mits aan alle overige eisen voldaan is én deze extra stage naar het oordeel van de cursusstaf zinvol lijkt te zijn.

OPLEIDINGSSHEMA

Duovlucht

Introductiedag

Basisopleiding Brevet 1

Brevet 2 lier

Brevet 2 berg

Takenboek
hulpinstructeur

Lierman

Hulpinstructeur lier

Hulpinstructeur berg

Brevet 3 lier

Brevet 3 berg

Opleiding
Instructeur

Stage 1 lier

Stage 1 berg

Stage 1 soar

Stage 2 lier

Stage 2 berg

Stage 2 soar

Proeven van
Bekwaamheid (PvB's)
- Portfoliobeoordeling
- Praktijkbeoordeling

Instructeur Lier

Instructeur Berg

Applicatiedagen

Instructiedagen